

НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Випуск 8

(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань
за 2004 рік).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ О.Я. УСИКОВА

Відкрито у січні 2004 року на будівлі Інституту радіофізики та електроніки, де у 1955-95 роках працював його засновник та перший директор О.Я. Усиков, на честь сторічного ювілею вченого.

Трудовий шлях майбутній заслужений діяч науки України, лауреат Ленінської та Державної премій України, академік НАН України розпочав на цукровому заводі в Охтирці. Але потім, опановуючи фізику у Харківському університеті, юнак піймав свою хвилю. Олександр Якович багато в чому був першим. Так, приміром, Усиков був одним із «батьків» першої у світовій практиці трикоординатної радіолокаційної установки, що успішно використовувалась у системі ППО при обороні Москви у часи Другої світової війни. Після війни за допомогою його радіолокаційного приладу відновлювалися високовольтні лінії електропередач і силові підземні кабелі в багатьох містах країни. Створений за його ініціативою Інститут радіофізики та електроніки теж був першим академічним інститутом радіофізичного профілю в Україні. Усиков очолював його протягом 18-ти років. Діапазон його наукових захоплень був надзвичайно широким – від синтезу рель'єфу Венери до таємниці звучання скрипок Страдіварі. «Життя коротке, а мистецтво вічне», - казав він щодо останнього. Окрім фізики, Усиков захоплювався фотомистецтвом, музикою, літературою, садівництвом.

Література:

Усиков Александр Яковлевич [Биогр. справка] // Украинский Советский Энциклопедический Словарь.- К.,1989.- Т.3.- С. 477.

Шуклінова А. “Радіохвильовий поет” фізики / А. Шуклінова // Слобід. край.-2004.- 4 січ.- (Засновники).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПАМ'ЯТІ ЗЕМЛЯКІВ, ЯКІ ПОЛЯГЛИ В АФГАНІСТАНІ

Відкрито 12 лютого 2004 року на фасаді будинку по вулиці Межлаука,4, де облаштовано офіс спілки ветеранів Афганістану Фрунзенського району м. Харкова.

Із 242 загиблих на афганській війні харків'ян – восьмеро призовників Фрунзенського району. Імена їх тепер навечно закарбовано на встановленій меморіальній дошці.

Література:

Тараненко М. Це потрібно живим / М. Тараненко // Слобід. край.- 2004.- 14 лют.- (Завтра 15-річниця виведення радянських військ з Афганістану).

ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ ЛЮБОВІ ТРОХИМІВНИ МАЛОЇ

Встановлено 15 квітня 2004 року на алеї Слави 2-го міського кладовища. Автор бронзового бюсту відомий харківський скульптор Олександр Рідний.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ПАМ'ЯТІ ЛЮБОВІ МАЛОЇ

Встановлено 15 квітня 2004 року біля центрального входу до Харківського медичного державного університету, де Любов Трохимівна Малая завідувала кафедрою госпітальної терапії.

Ця жінка зробила стільки добрих і важливих справ за своє довге життя, що інколи важко повірити, як це могла здійснити одна людина. Заступник начальника евакуаційного госпіталю в період Великої Вітчизняної війни, завідувача кафедрою госпітальної терапії Харківського медінституту, а потім і проблемної кардіологічної лабораторії, засновник і керівник великої наукової установи – Інститут терапії Академії медичних наук України – це тільки короткий перелік її посад. Велику частину життя академіка Малої займали організація наукових конференцій, підготовка наукових доповідей, лекції для студентів та лікарів. Її внесок у розвиток вітчизняної медицини важко переоцінити. Саме завдяки старанням цієї жінки, харківська школа терапії накопичила такий досвід у деяких напрямках кардіології, якого не має жодна школа у світі. Л.Т. Малая брала активну участь у роботі європейських міжнародних конгресів, виступаючи на них із науковими доповідями. Міжнародний біографічний центр Кембріджу заніс її ім'я до списків видатних імен ХХ століття.

9 квітня 2004 року Кабінет міністрів видав постанову про присвоєння імені Любові Малої заснованому нею Інституту терапії АМН України.

Література:

Малая Любов Трофимовна // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С.279 – 282.

Мала Любов Трохимівна // Медична еліта України: Нац. довід.- К., 1999.- С. 152.

Герою України, видаючомуся медику // Время.- 2004.- 15 апр.- (Регион: события и факты).

Зинченко Ю. С большой любовью / Ю. Зинченко // Вечер. Харьков.- 2004.- 17 апр.- (Наши люди).

Мельник В. Не згасне зірка Любові Малої / В. Мельник // Слобід. край.- 2004.- 17 квіт.- (Пам'ять).

ПАМ'ЯТНИК О.С. МАСЕЛЬСЬКОМУ

У квітні 2004 року у селі Веселому Балаклійського району, біля контори ДГ “Червоний Жовтень” було відкрито пам'ятник колишньому директорові місцевого господарства, а згодом і керівникові Харківської області О.С. Масельському.

Масельський Олександр Степанович [7.XII.1936 р. - 12..04.1996 р.] - голова Харківської обласної Ради народних депутатів, голова Харківської обласної держадміністрації, який 13 років керував областю.

Література:

Людині великої душі й поваги... // Вісті Балаклійщини.- 2004.- 16 квіт.- (Пам'ять).

Масельський Олександр Степанович // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С. 283 – 290.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ М.О. МОЛОХОВА

Відкрито 23 квітня 2004 року на фасаді старої будівлі станції швидкої медичної допомоги.

Одна з перших в Україні харківська станція швидкої допомоги була створена у 1910 році. Перший виїзд карети швидкої допомоги відбувся 25 квітня 1910 року о 12.53 до хворої Ганни Марусь, з якою стався приступ істерії. Чимало зусиль для становлення цієї служби доклав перший головний лікар станції Микола Олександрович Молохов.

Більшу частину свого життя – 43 роки, віддав він станції швидкої допомоги. Микола Олександрович Молохов очолював цей

медичний колектив у тяжкі роки Першої світової, громадянської воєн. А в часи Великої Вітчизняної, під час німецької окупації, М.О. Молохов домігся продовження функціонування станції: уже через два дні після захоплення міста фашистами йому вдалося отримати дозвіл на роботу швидкої допомоги. Ризикуючи власним життям він разом з іншими лікарями організував надання медичної допомоги пораненим воїнам Радянської Армії, переховуючи їх у помешканнях харків'ян. Після визволення Харкова Молохов знову трудиться над відновленням повноцінної роботи станції.

Невтомний керівник, патріот, умілий організатор, видатний лікар, який здатен був передбачити основні напрямки розвитку швидкої допомоги, Микола Олександрович залишався на "бойовому посту" аж до 1956 року. Всі ці роки М.О. Молохов разом зі своєю сім'єю жив у будинку станції по вулиці Конторській, 41. Помер Молохов 30 липня 1956 року на 83 році життя і був похований на міському цвинтарі. На жаль, знайти його могилу зараз неможливо, оскільки архів, де були відомості про місце поховання, згорів. Тому відкриття меморіальної дошки цій великій людині є даниною пам'яті, яку віддає нове покоління лікарів швидкої допомоги. У будинку, де жив і працював М.О.Молохов, свого часу було створено музей, який може розповісти про історію розвитку швидкої допомоги у Харкові.

Література:

Мельник В. Пам'ять на віки / В. Мельник // Слобід. край.- 2004.- 30 квіт.

Холманская Л. Забытые имена / Л. Холманская // Веч. Харьков.- 2004.- 27 апр.- (История).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В. СЕРЬОГІНА

31 травня 2004 року у Харкові відкрито меморіальну дошку харків'янину – Національному Герою Азербайджану Віктору Серьогіну.

Віктор Серьогін з дитинства захоплювався авіамоделюванням, займаючись у гуртку харківського Палацу піонерів. Ще учнем шостого класу, Віктор вже мав звання інструктора авіамоделювання. Після закінчення сткобудівного технікуму працював на заводах «Серп і молот», «ФЕД». Але мрію про небо не полишав і вступив до Кременчуцького авіаційного училища. З 1968 року служив командиром вертольотів Мі-2, Мі-4, Мі-8, командував ескадриллю.

Віктор Серьогін брав участь у спасінні постраждалих від землетрусу у Вірменії, надавав допомогу мирним азербайджанцям під час конфлікту у Нагірному Карабаху.

28 січня 1992 року вертоліт під командуванням Віктора Серьогіна було збито над азербайджанським містом Шуша ракетною «Стінгер», випущеною міжнародними терористами. Вертольотчики, рятуючи життя мирних жителів, зробили все, щоби відвести вертоліт якомога далі від міста. Екіпаж загинув. У листопаді цього ж року Указом Президента Азербайджану харків'янину було присвоєно високе звання Національного Героя Азербайджану. З 1995 року одна із вулиць Баку названа ім'ям нашого земляка, а на будинку, де він жив встановлено меморіальну дошку.

Література:

Открыта мемориальная доска харьковчанину – Национальному Герою Азербайджана [Електрон. ресурс] // Официальный сервер мероприятий по празднованию 350-летия Харькова.- Режим доступа: <http://www.kharkov-350.org>

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ Ю. ДАГАЄВА

Відкрито у липні 2004 року на будинку Управління МВС України на Південній залізниці.

Ім'я генерал-полковника міліції Юрія Дагаєва золотими буквами вписане в істрію Державтоінспекції України. Очолюючи її з 1994 до 1998 року, Юрій Олександрович став ініціатором прийняття 14 серпня 1997 року Постанови Кабміну, день виходу якої вважається днем народження ДАІ України. Саме Дагаєву належить ідея створення спеціалізованого батальйону дорожно-постової служби особливого призначення «Кобра». Пізніше Юрій Дагаєв працював заступником міністра внутрішніх справ, а з березня 2000 року – керівником Держуправління справами Президента.

Заслужений юрист України, лауреат державної премії України в галузі науки і техніки (2000), Юрій Дагаєв був нагороджений орденом Богдана Хмельницького I ступеню.

Література:

Крамаренко О. Увековечен в бронзі / О. Крамаренко // Веч. Харьков.- 2004.- 17 июля.

МОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В.Л. БЕЗКОРСОГО

20 серпня 2004 року у м. Ізюмі на будинку по вул. Васильківського, 2, де жив колишній директор оптико-механічного заводу Володимир Леонідович Безкорсий, було відкрито меморіальну дошку.

Ця людина свого часу багато зробила для розвитку підприємства і міста Ізюма в цілому.

Література:

Босова Л. Він багато зробив для ізюмчан / Л. Босова // Обрії Ізюмщини.- 2004.- 4 верес.- (Щоб пам'ятали).

Ізюмські новини // Обрії Ізюмщини.- 2004.- 21 серп.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ФЕДОРА ШАЛЯПІНА

Відкрито 21 серпня 2004 року на будинку по вул. Чубаря, 7/9.

Це – будинок, який належав професору-отоларингологу Степану Гавриловичу Сурукчі.

На початку минулого століття цей харківський лікар дружив із знаменитим оперним співаком Федором Шаляпіним. І не тільки тому, що лікував його голосові зв'язки. Степан Сурукчі був високим шанувальником мистецтва – як мінімум з 1903 по 1915 роки у його гостинному домі проводились зустрічі харківської інтелігенції з видатними діячами мистецтв. Старожили згадують, що в особняку на Садовій, 5 (тепер це вулиця Чубаря, 7/9), в тихому затишному дворіку, за самоваром Федір Шаляпін – світова знаменитість – у неофіційній обстановці виконував для харків'ян фрагменти із арій і народні пісні.

У пам'ять про ці зустрічі стараннями громадськості і було встановлено меморіальну дошку. Однин із ініціаторів - історик-культуролог, член Співки журналістів і автор книги “Шаляпін і харків'яни” Валерій Берлін.

Шаляпін Федір Іванович [1 (13). II 1873, Казань –12. IV 1938, Париж, 1984 прах Шаляпіна перепоховано в Москві] – рос. співак (бас), народний артист Республіки з 1918 р., член Стокгольмської академії музики з 1935 р.

Література:

Фотофакт // Веч. Харьков.- 2004.- 26 авг.

Холманская Л. Власти не могут – россияне помогут? / Л. Холманская // Веч. Харьков.- 2006.- 6 апр.- (Память).

Шалаяпін Федір Іванович: [Біогр. довідка] // Митці України: Енцикл. довід.- К., 1992.- С. 636 – 637.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ П.А. ЧАБАНЯ

У Краснокутську, на будинку, де з 1967 по 1994 роки працював першим секретарем парторганізації Петро Антонович Чабань, у вересні 2004 року відкрито меморіальну дошку.

Література:

Іванчук Л. Свято на Краснокутській землі / Л. Іванчук // Промінь (Краснокутський р-н).-2004.- 28 серп.

СКУЛЬПТУРНА КОМПОЗИЦІЯ “ПАНАЦЕЯ”

Фігура всезілюючої древньогрецької богині з'явилася у Харкові. Вона височить серед скульптурної композиції “Фармація у віках”, яку відкрито напередодні нового навчального року у Харківському національному фармацевтичному університеті.

Восьмиметрова бронзова Панацея з аптекарськими вагами у руках – частина триптиху, що складається із фігури аптекаря-алхіміка (“Аптекар”) і групи студентів-фармацевтів (“Майбутнє фармації”). Композиція виконана повністю у бронзі – на кожен фігуру пішло біля півтора тонн цінного металу. Автор композиції – харківський скульптор Сейфаддін Гурбанов.

Література:

Холманская Л. Панацея открыта в Харькове / Л. Холманская // Веч. Харьков.- 2004.- 2 сент.- (Презентация).

ПАМ'ЯТНИК МЕДСЕСТРАМ У м. КУП'ЯСКУ

Відкрито 1 вересня 2004 року на території Куп'янського медичного коледжу ім. Марії Шкарлетової.

Це – перший і єдиний в Україні пам'ятник медсестрам, які вершили подвиги за часів війни – темна стела у вигляді прапора на постаменті. На барельєфі – дівчина-санінструктор, яка турботливо схилилася над пораненим бійцем. З постаменту тягнуться вгору лагідні жіночі руки, які ніби підтримують гаряче людське серце. Саме вони, тендітні і сильні водночас, руки медсестри рятували життя бійців у роки війни. На постаменті напис: “В ім'я подвигу медичних сестер”.

Автор пам'ятника, скульптор, дизайнер Ігор Коваленко розповів, що його творча робота – пам'ятник милосердю, узагальненому образу медсестри, яка подавала допомогу бійцям Великої Вітчизняної війни та війни в Афганістані.

Праобразом пам'ятника стала Марія Шкарлета, місцева легенда, героїня війни. У серпні 1944 року ця жінка винесла з поля бою більше 100 поранених бійців. Шкарлета – єдина уроженка Харківської області, яку Міжнародна Ліга Червоного Хреста нагородила медаллю Флоренс Найтингейл.

Література:

Від вдячних нащадків // Вісник Куп'янщини.- 2004.- 9 верес.- (Ніхто не забутий, ніщо не забуто).

Ноздрачева О. В Купянске открыт первый в Украине памятник медсестре / О. Ноздрачева // Время.- 2004.- 4 сент.- (Регион: события и факты).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА НА ВІДЗНАЧЕННЯ ПАМ'ЯТІ С.Я. БРАУДЕ

Відкрито у вересні 2004 року на будівлі Радіоастрономічного інституту НАН України в м. Харкові, по вул. Червонопрапорній,4.

Семен Якович Брауде був одним із ініціаторів створення інституту радіоелектроніки НАН України (1955 р.), на базі якого, знов-таки великою мірою завдяки ініціативі Семена Яковича було створено Радіоастрономічний інститут Національної академії наук України (1985р.). У 60-ті роки вчений розробив новий метод наддальньої радіолокації. Завдяки тому, що використовувались не ультракороткі, а короткі хвилі – довжиною в десятки метрів, такі прилади могли побачити літак чи ракету ще до того, коли вони з'являлися з-за горизонту. Ця розробка широко використовувалась в оборонному комплексі СРСР, забезпечуючи його ефективність і потужність. З ім'ям академіка Брауде пов'язано також створення першого в країні магнетронного радіолокатора дециметрових хвиль.

До наймасштабніших проектів академіка Брауде належить найбільший та найефективніший у світі комплекс радіоастрономічних систем УТР-2 і УРАН, що широковідомий як “радіотелескоп у Граковому” під Чугуєвом. Його змонтували у 70-х роках, але й нині він залишається унікальним комплексом. На ньому зроблено низку відкриттів у радіоастрономії, зокрема у дослідженнях далекого космосу. Маючи такий телескоп, Україна сьогодні є учасником кількох міжнародних наукових проектів.

Дуже значна також теоретична спадщина академіка, на якій виховано десятки його учнів. Під його керівництвом підготовлено і захищено близько 30 кандидатських дисертацій.

Сім учнів Семена Яковича захистили докторські дисертації, двоє обрані академіками та членами-кореспондентами Національної академії наук України.

Ним опубліковано понад 300 наукових робіт і 5 монографій.

Література:

Браудэ Семен Яковлевич [Биогр. справка] // Украинский Советский Энциклопедический Словарь.- К.,1988.- Т.1.- С. 222.

Моторний П. Пам'яті академіка Брауде / П. Моторний // Слобід. край.- 2004.- 11 верес.- (Подія).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ Л.В. ШУБНИКОВА

Відкрито 11 жовтня 2004 року на будинку по вул. Чайковського, 14, де жив всесвітньо відомий вчений-фізик.

Вклад у науку Льва Васильовича Шубникова надзвичайно великий. Він основоположник фізики низьких температур у нашій країні, видатний експериментатор, першопроходець у таких галузях як антиферромагнетизм, ядерна фізика і т.д.

Лев Васильович Шубников народився 29 вересня 1901 року у Санкт-Петербурзі. Після закінчення гімназії у 1918 році поступив у Петроградський університет на фізико-математичний факультет. Там він познайомився зі своєю майбутньою дружиною і вірною соратницею О. М. Трапезніковою.

У 1926 році за рекомендацією Іоффе Лев Васильович Шубников відправляється до Голандії, в знамениту Лейденську лабораторію, де на той час працювали найвидатніші світові вчені. Він міг залишитись працювати у благополучних Нідерландах, але повернувся піднімати фізику у Радянський Союз. Шубников прийняв запрошення зайняти посаду старшого наукового співробітника створеного у 1928 році за ініціативою того ж Іоффе Фізико-технічного інституту у Харкові. В УФТІ Шубников очолив першу в СРСР кріогенну лабораторію, зібрав навколо себе талановитих молодих вчених – як радянських, так і зарубіжних. Фактично він заснував свою школу низьких температур. Лев Шубников був генієм експериментів, у ході яких ним у 1935 - 1937 роках були зроблені відкриття, які могли би принести йому Нобелівську премію. Проте це не врятувало Шубникова від пекельної машини НКВС. У серпні 1937 року його разом з іншими

співробітниками УФТІ було заарештовано і через кілька місяців розстріляно як ворогів народу.

Література:

Ключко А. Фотофакты / А. Ключко // Слобода.- 2004.-12 окт.

Меморіальна дошка Льву Шубникову // Веч. Харьк.- 2004.- 12 окт.

Шубников Лев Васильевич // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л. Карнацевич.- Х., 2005.- С. 473 – 477.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ І. КОВАЧА

25 жовтня 2004 року на будинку №20 по вул. Лермонтовській відкрито меморіальну дошку нашому земляку, відомому композитору Ігорю Ковачу.

Ковач Ігор Костянтинівич (12.11.1924, станиця Пролетарська Ростов. обл. – 24.08.2003, Харків) – композитор, педагог. Закінчив Харківську консерваторію по класу композиції В. Барабашова. У 1947 – 54 роках працював педагогом музичної школи та музичного училища в Ялті. З 1959 року – викладач, доцент (1977), професор (1982), зав. кафедри композиції та інструментування (з 1983) Харківського інституту мистецтв. Лауреат Міжнародного конкурсу композиторів ім. Г. Венявського (Познань, 1966), обласної комсомольської премії ім. Зубарева (1968). Заслужений діяч мистецтв УРСР (1975), член Національної спілки композиторів України.

І. К. Ковач – автор творів: опери-балету «Та, що біжить по хвилях» (1987); опери «Блакитні острови» (1988); дитячих балетів «Північна казка» (1975), «Бембі» (1983); муз. комедій «Біля самого синього моря» (1977), «Шлях до сонця» (1981), «Фіктивне одруження» (1988); вок. – симф. – Ораторія (1970), «Пісня Ассоль» (1990); для симф. оркестру – Сюїта (1959), сюїта «Країна Гренландія» (1994), поема «Таврія» (1967), Святкова увертюра (1963), 4 симфонії (1965, 1981 – «Пам'яті А. Хачатуряна», 1983, 1984 – «Сни солдатські»), «Дифірамб» (1976); для кам. оркестру – Соната-п'єкколо (1992); Концертино – для фортепіано з оркестром (1974), для скрипки і камерного ансамблю (1985), для гобоя і камерного оркестру (1994), для віолончелі з концертом (1976, 1990) та ін.; п'єси, хори, романси, пісні; музики до театральних вистав і кінофільмів.

Література:

Ковач Ігор Костянтинович: [Біогр. довідка] // Митці України: Енцикл. довід.- К., 1992.- С. 302.

Ковач Ігор Костянтинович: [Біогр. довідка] // Муха А. Композитори України та української діаспори: Довідник / А. Муха.- К., 2004.- С.138 – 139.

Симоненко А. Что Где Когда / А. Симоненко // Слобода.- 2004.- 26 окт.- (Пульс города).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ О. ПРОНІНА

29 жовтня 2004 року відбулося відкриття меморіальної дошки художнику-монументалісту, родоначальнику вітражного мистецтва Слобожанщини Олександру Проніну. Її встановлено на будинку №6 по Пушкінському в'їзді, де понад 20 років знаходилась майстерня художника.

Мистецтво вітражу не характерне для Слобожанської України. Так, після Жовтневої революції у Харкові було всього два вітражі: в особняці архітектора Бекетова і іконостас церкви Усікнення голови Іоана Предтечі. Обидва вони були виконані німецькими майстрами. Сьогодні у нашому місті встановлено багато вітражів різних художніх стилів. Авторами цих робіт є Олександр Пронін або його учні.

Захоплення вітражним мистецтвом прийшло до Олександра Федоровича Проніна ще у роки навчання у Харківському художньо-промисловому інституті. На третьому курсі Олександр Пронін і Галина Тищенко (дружина художника) для участі у виставці студентських робіт створили ескіз свого першого вітражу «Прогрес і мистецтво». Робота отримала першу премію. З цього почалася серйозна багаторічна робота авторів у техніці вітражу.

Сім'єю Проніних створено близько 50 робіт. Найвідоміші з них прикрашали інтер'єр ресторану «Старе місто», станцію метро «Академіка Барабашова» і багато інших будівель у нашому місті та інших містах СРСР. Останньою роботою Проніна стали 13 вітражів для кафедрального собору Успіння Пресвятої Діви Марії (вул. Гоголя, 4). 11 робіт встановлено під керівництвом самого Проніна, дві останні – його учнями. Художник помер у лютому 2002 року.

Сьогодні справу Олександра Федоровича Проніна продовжують його учні. Художник 19 років керував кафедрою монументального живопису в академії дизайну і мистецтв, розробив методику викладання дисципліни «Технологія художнього вітражу».

Ще одним захопленням Проніна був малюнок. Його роботи, виконані у різноманітній техніці, були щирі і прості.

Література:

Буряковская Т. Человек, который умел дарить радость / Т. Буряковская // Время.- 2004.- 4 нояб.

Ключко А. Витражных дел мастер / А. Ключко // Слобода.- 2004.- 2 нояб.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, НА ЧЕСТЬ ПИСЬМЕННИКА М.Т. ШАПОВАЛА

Відкрито 5 листопада 2004 року на будинку, що стоїть на розі вулиць Чернишевського та Раднаркомівської, де з 1955 по 1982 роки жив Микола Терентійович Шаповал.

Шаповал Микола Терентійович (15.VI. 1919, с. Перша Багачка Решетилівського р-ну, Полтавської обл. – 22.III. 1982, Харків) – поет, прозаїк. Народився в родині селянина-бідняка. З 1928 по 1934 роки виховувався у дитбудинку. Після закінчення семирічки вчився в Великосорочинському педтехнікумі, потім деякий час вчителював. З 1939 року навчався в Українському комуністичному інституті журналістики, звідки був мобілізований до Радянської Армії. Учасник Великої Вітчизняної війни, Микола Шаповал був серед визволителів Харкова, і навіть через багато років після тих подій маршал Іван Конєв схвально згадував у своїх мемуарах листівку – заклик до бійців, яку склав майбутній письменник перед рішучим наступом. Потім доля склалася так, що уроженець Полтавщини Микола Шаповал опинився на Закрпатті, закінчив Ужгородський університет, працював у газеті.

Та, власне, вся його літературна біографія пов'язана саме з Харковом, де він прожив майже 30 років. М.Т. Шаповал писав оповідання, повісті, романи про історію та сучасність. У його спадщині також кілька збірок віршів для дорослих та дітей.

М. Шаповал – автор поетичних збірок “Третя весна” (1948), “Світанок у горах” (1950), “Переможці” (1951), “Бескиди”, “Дороги співають” (1955), “Теплі дощі” (1971), “Поезії” (1978), “Ясени” (1982) та ін., повістей і новел “Оляна” (1959), “Мовчазна любов” (1960), “Над Пслон небо високе” (1962), “Весна починалась у вересні”, “Нічна втеча” (1963), “Неймовірна правда”(1972), “Поле в обіймах” (1977) та ін., роману “Іду до людей” (1966).

Меморіальну дошку встановлено з ініціативи Харківського літературного музею завдяки коштам нащадків М.Т. Шаповала, які мешкають у США.

Література:

Тимченко В.Т. Шаповал Микола Терентійович: [Біогр. довідка] / В.Т. Тимченко // Літературна Харківщина: Довідник.- Х., 1995.- С. 345 – 346.

Хомайко Ю. Письменники називають його батьком / Ю. Хомайко // Слобід. край.-2004.- 9 лист.- (Пам'ять).

Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації з питань культури та мистецтва.